

SVERIGES GEOLOGISKA UNDERSÖKNING.

SER. Aa. Kartblad i skalan 1:50000 med beskrifningar. N:o 108.

BESKRIFNING

TILL

KARTBLADET GLIMÅKRA

AF

ALBERT BLOMBERG

STOCKHOLM 1892

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

Det geologiska bladet **Glimåkra** med en areal af 5.79 qv. mil (661.2 qv. kilometer), omfattar följande sockendelar, neml. inom

Blekinge län, Listers härad: vestra delen af Kyrkhults och nordvestra delen af Jemshögs socken;

Kristianstads län, Ö. Göinge härad: sydligaste delen af Loshults, östra delen af Osby, nordöstra delen af Broby, hela Glimåkra, största delen af Örkeneds, nordligaste delen af Emislöfs och Hjersås socknar; *Villands härad:* nordligaste delen af Vånga socken.

Detta område utgör en sydlig fortsättning af södra slutningen af småländska höglandet. Från traktens norra gräns, der höjden öfver hafvet i allmänhet är omkring 500 fot (148.5 m.) eller något större i öster, sänker det sig söderut till omkring 250 fot (74.2 m.). Dalgången vid Broby ligger till och med ej mer än 120 fot (35.6 m.) öfver hafvet. I stort sedt är landet, frånsedt den allmänna lutningen mot söder, ganska jemnt och utan större, framträdande höjder, utgörande ett enformigt högland med talrika små kullar eller åssträckningar. Ett undantag från denna allmänna regel bildar dock en mindre del af kartområdet omkring samt norr om sjöarne Raslången och Halen, en oländig trakt der sjöarnes ytor visserligen ej ligga mer än omkring 250 fot öfver hafvet (74.2 m.), men den omkringliggande terrängen höjer sig 1—200 fot deröfver och dertill är sönderstyckad i ofta branta bergkullar och åsar. Söder om Filkesjön resa sig berg till åtminstone 420 fots höjd (124.7 m.), och äfven annanstädes torde inom ifrågavarande trakt samma höjdsiffror kunna uppmätas. Denna skiljaktighet i terrängförhållandena

Traktens höjdförhållanden.

sammanfaller temligen noga med en rikare omvexling i berggrundens sammansättning, i det att endast inom detta mer kuperade område — såsom längre ned påvisas vid beskrifningen af här förekommande bergarter — en omvexling af lagrade bergarter af skilda slag samt graniter förefinnes. Såsom ett undantag må dock omnämnas, att äfven V om Immeln framstryker en bergås, som når 510 fots (151.4 m.) höjd öfver hafvet och alltså uppstiger 236 fot (70.1 m.) öfver ytan af nämnda sjö.

Traktens allmänna skaplynne.

Denna trakt eger till allra största delen samma skaplynne, som utmärker det småländska höglandet: samma enformiga och torftiga natur är nästan öfverallt rådande, hvilken endast företer en vaxling mellan mer eller mindre skogbevuxna marker, talrika mossar och kärr samt ljunghedar, allt tillsammans frambringande en föga tilltalande landskapsbild. Äfven dalgångarne med deras flacka sandfält eller små och smala rullstensåsar utmärka sig föga i skönhet framför kringliggande krossgrusmarker. Endast inom områdets sydostligaste, sjörika del träffar man trakter, som i utseende fördelaktigt skilja sig från det öfriga, jemna och mer sjöfattiga området. Der är landskapet genom de i ungefär nord—sydlig riktning framgående, djupt nedskurna dalgångarne ej obetydligt kuperadt, och de talrika sjöarnes branta och vanligen af löfskog täckta stränder erinra om vårt lands vackraste skärgårdstrakter. Isynnerhet från de stora, norr om sjöarne belägna, närliggande bergshöjderna gör anblicken öfver denna nejd ett fångslande intryck, då man med ögat följer sjöarnes utsträckning mot söder, dit utsigten är mer än åt andra sidor obehindrad och vidsträckt.

Vattenområden, sjöar och vattendrag.

Till ungefär hälften tillhör detta område Helgeåns vatten-system; den östra och något större deremot Holjeåns. Helgeåns, som inkommer vid vestra gränsen strax efter dess utflöde ur Osbysjön (bl. Vittsjö), fortsätter här endast en kortare sträcka sitt lopp och träder snart utom områdets gräns. Den mottager dock härunder ej obetydliga tillflöden från dessa

trakter, neml. Glimåkraån och en förbi Njura framflytande större bäck. Här må äfven omnämnas Bifvarödsån, som ända från norra bladgränsen vid Kärreboda fortgår till Sibbhult och omkring en mil söder derom sammanflyter med Helgeån. Öster om denna å framgår i nord—sydlig riktning vattendelaren mellan Helgeån och Holjeån. Till Helgeåns vattensystem hör äfven den längst i nordvest vid jernvägen framrinnande Drifån, som utfaller i Osbysjön, samt några mindre bäckar.

Holjeån tillhör ej detta kartområde, men träffas ej långt ifrån sydöstra gränsen. En biflod till Holjeån är Grytån, som genomrinner Myllesjön och derefter flyter förbi Vilshult. Ett viktigare tillflöde till Holjeån äro de betydliga vattenmassor, som komma från de med hvarandra förenade sjöarne vid södra bladgränsen, i hvilka många bäckar och åar afbördas sig sitt vatten. Dessa framrinna i allmänhet i nord—sydlig riktning, angifvande landets allmänna lutning, flere med sina källor vid norra bladgränsen.

En väsentlig olikhet råder, såsom redan ofvan är nämndt, i afseende på terrängförhållandena mellan sydöstra delen af detta område och den öfriga delen deraf. Inom den förstnämnda, mer brutna terrängen finnes en större rikedom på sjöar än annanstädes, och af dem är en och annan af en temligen betydande storlek. Främst bland alla märkes Immelen (274 fot — 81,6 m. — öfver hafvet), hvilken dock till större delen faller utom gränsen. Bland de större kunna vidare räknas Raslången (246 fot — 73 m.), Filkesjön (256 fot — 76 m.), Halen (231 fot — 68,6 m.) och Farlången (316 fot — 93,8 m.). Trakten omkring dessa sjöar kan betraktas som det egentliga sjöområdet. Norr härom förekomma jemförelsevis få och smärre sjöar; inom kartområdets vestra hälft äro sjöar till och med temligen sällsynta. Vid sydvestra gränsen inskjuter en mindre del af sjön Tydingen (196 fot 58,2 — m. ö. hafvet).

Ifrågavarande högländ genomskäres af dalgångar, delvis väl utpreglade, några framgående i nord—sydlig riktning

öfver hela bladorrådet, andra deremot följbara i denna riktning endast under en kortare sträcka. Längst mot nordvest märkes Drifåns dalgång. Mot öster följer Glimåkraåns och Bifvarödsåns samt nära östra gräusen Grytåns och Vils-hultsåns dalgångar, af hvilka de tvenne förstnämnda öfvertvåra hela kartområdet. Nämnda dalars längdutsträckning är från nordnordost mot sydsydväst med undantag af Vilshultsånen, som löper mot sydsydost. Om många andra, mindre dalgångar, som öfverensstämma till riktningen med de redan antydda, skulle kunna erinras, och deras läge kan å kartan i allmänhet iakttagas af de i dem framrinnande bäckarne. Äfven sjöarnes längdutsträckning angifver vanligen, ehuru mindre tydligt, samma för dessa trakter utmärkande läge för dalbildningarne, hvilkas förklaring alltså säkerligen ofta är att söka uti tvenne, i de ofvan anmärkta väderstreckens riktning framgående system af sprickor inom bergbyggrunden.

Skogsmark och
odlad mark.

Till allra största delen intages kartans område af skogsmark och hagmark; endast en ringa del har blifvit uppbruten till åker eller bildar naturlig äng. Skogsmarkernas trädvegetation utgöres nästan enbart af barrträd, dock äfven af blandskog, företrädesvis tall och björk. Någon gång, isynnerhet inom norra och vestra delen af området, uppträder tallen nästan ensamt, och mot söder, serdeles inom sjöområdet, blir löfskogsvegetationen allmännare. Granen är jemförelsevis sällsynt och förekommer som ensam skogbildande blott vid kronohemmanet Ulfshult i Örkeneds socken; eken och alen uppträda endast här och der inom de norra trakterna. Boken eger blott ringa spridning; mindre lunder bildar den dock, exempelvis vester om Baggeboda (Jemshögs socken), vid Edema och sydväst om Mylatorp (Örkeneds socken).

Den uppodlade marken består, mossarne undantagna, så godt som uteslutande af det här alltid mycket blockfulla och steniga krossgruset, hvars brytande derföre kräfver mycket arbete, i följd hvaraf dess uppodling endast i ringa

grad kommit till stånd. Mosanden och äfven i någon mån rullstensgruset äro äfven tagna i anspråk till åker; båda jordslagen äro visserligen lättare att uppodla än krossgruset, men lemna ej så säkra skördar som detta. Under senare tider hafva mossmarkerna blifvit till ganska stor utsträckning lagda under plojen och lemna, der de äro af godartad beskaffenhet och rätt brukas, goda resultat; till deras förbättrande begagnas här allmänt krossgruset, någon gång äfven rullstensgrus.

Traktens naturliga beskaffenhet hänvisar dess bebyggare till skogshushållning och åkerbruket såsom näringskällor. Ännu är utförsel af skogens produkter, isynnerhet bräder och ved samt något plank, af största betydelse för ortens befolkning, men allt mer glesna skogarne och endast inom jmförelsevis mindre områden finnes god skog; större sträckor af nästan afröjd mark äro deremot ej sällsynta.

Traktens näringskällor.

I jmförelse med skogs- och hagmarker är den odlade arealen mycket ringa. Åkerbruket, der det är fotadt på sandjord, är mindre gifvande; krossgruset är i jmförelse med sanden bättre för ändamålet. Till mossodlingar är här, såsom ofvan nämnts, rikt tillfälle och med bättre kommunika-tioner skulle här helt säkert trakter, som nu ligga nästan värdelösa, kunna genom dem lemna underhåll åt en ganska talrik befolkning.

Af väsentlig betydelse, dock nästan uteslutande för Örkeneds socken, är den betydande tillverkning af spånkorgar, som inom nämnda socken drifves. Församlingen anses derpå ega en bruttoinkomst af 70 à 80,000 kronor årligen. Korgarne fraktas till Osby jernvägsstation och spridas derifrån åt skilda håll; den största delen föres bort till utlandet (Danmark, Tyskland, England), dit försäljare ofta medfölja och under sommartiden kringvandrande utbjuda dem i landsorterna. Vid vinterns inträde återvända de der-efter till hembygden med en efter förhållandet vanligen ej föraktlig sparpennning.

Berggrunden.

De inom denna trakt anstående lagrade bergarterna tillhöra *urberget* och *kritsystemet*, hvarjemte *diabas* äfven anträffats.

Urberget.

Urberget intager inom detta område nästan hela arealen; endast på ett par punkter finnas rester af kritsystemet, och diabasen bildar blott smala gångar. Ehuru fast berg sällan träder i dagen inom vestra delen af kartområdet, kan dock med stor grad af sannolikhet antagas, att jerngneis derstädes öfverallt bildar berggrunden. Inom sydöstra delen herskar deremot en större vexling af såväl massformiga som lagrade bergarter, de sistnämnda af ofta från hvarandra väl skilda slag, men någon gång äfven visande öfvergång i hvarandra. Här finnes mer eller mindre grof till finkornig *gneis* af såväl *grå* som *röd* färg, stundom *hornblendeförande*; vidare *hälleftingneis* — delvis *hornblendeförande* — *glimmerquartsit* och *dioritskiffer*. Af massformiga bergarter märkas tvenne slags *granit* samt mycket sparsamt *pegmatit*.

Bergarternas
strykning och
stupning.

Bergarternas *strykning* är här öfverallt ganska regelbunden: i stort sedt från söder mot norr med här och hvar mindre afvikelser mot nordvest eller nordost. Inom jerngneistrakterna uppträda sådana afvikelser egentligen endast i trakten af Hemmestorp (Glimåkra socken), hvilket förhållande der sammanfaller med en ovanligt ringa stupning, som till och med närmar sig ett sväfvande läge. Bergarterna utefter östra gränsen stryka regelbundet mot nord-nordvest, likaså skiffrarne öster om sjön Immelen.

Ehuru bergarternas *stupning* är ganska vexlande, torde den allmänna dock kunna sägas vara vestlig. Från de inom sydvestra delen af kartområdet svagt stupande, till och med nästan sväfvande skikten resa sig lagren alltmer mot öster, så att snart en lodrätt stående skiktställning blifver den för-

herskande. Så är särskildt förhållandet inom kartbladets östra delar, der dock äfven en brant ostlig stupning hos dervarande gneiser ej sällan är iakttagen.

Den största delen af hela kartområdet intager, såsom redan är antydt, den gneisvarietet som på grund af dess konstanta och ofta ganska rika inblandning af magnetitkorn erhållit benämningen *jerngneis*. Med undantag af trakten öster om sjön Immelen samt en temligen smal sträcka utefter områdets östra gränser bildar den öfverallt berggrunden. Dess östra gräns framgår ungefär efter den linie, som tänkes dragen mellan Rörvik af Immelen i söder till Ketteboda (Örkeneds s:n) i norr. Bergarten är i stort sedt öfverallt temligen likartad; den är småkornig till finkornig och företer oftast det sandstensartade gry, som för denna gneisvarietet är karakteristiskt. Till färgen är den allmänast rödlett eller nästan grå; fullt utpregladt röd färg visar den dock flerstädes längst i nordvest i närheten af jernvägen, närmast norr om sjön Immelen samt vester om Hemlinge i Glimåkra socken. Vid Ekeshult (Örkeneds s:n) samt norr och nordnordost ända till Gårdsjöarne derom är bergarten i allmänhet grå. Då emellertid i allmänhet röda lager träffas inom den grå bergarten, grå lager inom den röda eller rödletta samt observationspunkterna äro så få, så har ej ansetts skäl att söka utmärka å bergartskartan de skilda färgvarieteterna.

Jerngneis.

En ifrån det vanliga afvikande struktur och sammansättning företer jerngneisen å några enskilda platser. Norr om Glimåkra kyrka å den s. k. Trollebacken är jerngneisen medelkornig eller gröfre, hornblendeförande, mycket fattig på kvarts; bergarten visar ingen tydlig lagring och endast mot bergets sydöstra sida träffar man en finkornig, skiffrig varietet tillika hornblende- och granatförande. Den hornblendeförande jerngneisen fortsätter norrut till Östaröd, dock härunder antagande allt mer tydligt skiffrig struktur. Äfven sydost om Sporrakulla (Glimåkra socken) visar gneisen ett nästan mass-

formigt utseende, och möjligen torde den i närheten befintliga, längre ned omtalade graniten på Mössebergaklätt vara en grofkornig, massformig strukturform af den röda jerngneisen. Bergarten vid Sporrakulla skulle då bilda en öfvergångsform dem emellan.

Mot den österut tillstötande grå gneisen är det förenadt med mycken svårighet att uppgifva för jerngneisen en bestämd gräns. I trakten af Gårdsjöarne (Örkeneds socken) synes visserligen en sådan finnas, då hållar af röd jerngneis här träffas i nära grannskap till väl utbildad grå gneis. Längre mot norr likasom äfven mot söder, serdeles i trakten af Immelen, kring Breanäs, der bergarten är småkornig och till färgen grå, torde vara omöjligt att afgöra, om bergarten bör hänföras till jerngneisen eller den grå gneisen. Här förekommer äfven på öar i Immelen en hornblendeförande grå gneis, som möjligen kunde betraktas som en varietet af jerngneis.

Röd och grå
medelkornig
gneis.

Utefter hela östra gränsen från trakten af Svansjön i söder är en *medelkornig gneis* rådande, som till färgen är dels *röd* eller *rödlett*, dels *grå* eller ock i detta hänseende någon gång nästan obestämbär. Den röda färgen är företrädesvis förherrsande inom fältets södra del, från Svansjön i söder till Ekesjöarne i norr, men för öfrigt äro de båda gneisvarieteterna hvarandra till gry och sammansättning ganska lika. Bergarten är medelkornig, består öfvervägande af fältspat, som här och hvar är utbildad till smärre ögon; serdeles är detta mer allmänt förhållandet närmare östra gränsen. Kvartsen visar på skilda platser ofta en bestämdt olika karakter; den uppträder dels i större, glasiga korn, dels såsom en smågrynig, grå massa, liksom sönderkrossad till ett fint grus. Ofta — ehuru ej alltid — är i sistnämnda fall fältspaten (hufvudsakligen plagioklas) destruerad och full med kristaller af zoisit och epidot. Äfven glimmern, som uppträder i mörka, tofviga partier, är omvandlad till klorit och talk med korn af epidot; äfven magnetiten har

på sina ställen ett destrueradt utseende. Genom mikroskopisk undersökning¹ hafva dessa egendomligheter hos gneisen iakttagits NO om Rönnetorp, O om Slätten samt O om Vils-hult, allt i Kyrkhults socken. Bergarten öfverensstämmer här alltså i sammansättning med den gneisvarietet, som erhållit benämningen *protogingneis*. Prof af gneisen från Ekesjön och från Vestra sjön, båda i Kyrkhults socken, förete deremot ej ett protoginartad utseende, ehuru äfven hos dem såväl fältspaten som glimmern äro något omvandlade, liksom kvartsen delvis är krossad.

Ungefär vid midten af den landtunga, som nedskjuter mellan sjöarne Halen och Raslängen, finnas några hållar i hvilka bergarten — åtminstone delvis — har ett ganska granitiskt utseende. Den är här medelkornig, rödgrå eller gulgrå, någon gång rent grå och består öfvervägande af fältspat, hvartill kommer grå kvarts och mörk glimmer; hornblende synes fullständigt saknas. Denna bergart bildar säkerligen mot vesterut anstötande grå, småkornig gneis skarp kontakt. En sådan är visserligen ingenstädes iakttagen, men förhållandet kan slutas deraf, att hållar, som ligga i närmaste grannskapet af hvarandra, bibehålla sitt typiska utseende. Österut öfvergår granitgneisen småningom till en typisk gneis och innehåller små lager af dioritskiffer. Den är i närheten af sjön Halen tydligt skiffrig samt antager nästan öfverallt, åtminstone mot ytan, röd eller rödlett färg. Uti sprängningar visar sig dock, att denna färg på en eller annan fots djup kan öfvergå till rent grå. Vid norra ändan af Halen bildar bergarten skarp kontakt mot den småkorniga, grå graniten, hvori den äfven uppträder som brottstycken.

Granitgneis.

Den *småkorniga, grå gneisen* bildar mellan sjön Immelen och östra kartgränsen ett större fält, som söderifrån är itudeladt genom den ofvan omnämnda granitiska gneisen och norr derom vidtagande småkorniga granit. Norrut fortsätter

Småkornig, grå gneis.

¹ Af EUG. SVEDMARK.

samma småkorniga gneis möjligen ända till norra gränsen i ett smalt band mellan jerngneisen och de österut tillstötande röda och grå medelkorniga gneiserna. Bergartens strykningsriktning sammanfaller i hufvudsak med lagrets längdsträckning; dess stupning är oftast lodrät, dock stundom äfven vestlig, endast någon gång ostlig. Den grå gneisens gräns mot de medelkorniga gneiserna kan i regel utan svårighet uppdragas; med vesterut tillstötande grå varietet af jerngneisen är den deremot lätt att förvexla och tvifvelaktigt är, till hvilken af dessa båda bergarter de längst i norr, nordost om Ketteboda i Örkeneds socken iakttagna hållarne tillika med andra söder derom liggande af nästan finkornig bergart böra hänföras.

Bergarten består hufvudsakligen af fältspat till färgen grå, mer sällan svagt rödlett, grå kvarts och mörk glimmer. Af fältspaten är än mikroklin, än plagioklas öfvervägande. I likhet med den småkorniga, grå graniten är bergarten titanhaltig, ej sällan i ganska rikt mått, hvarjemte man i båda äfven ofta träffar fältspatskristaller af ett par liniers längd, som på ett kännetecknande sätt framträda i den småkorniga massan.

Hornblendegneis.

Den småkorniga, grå gneisen är någon gång här så utpregladt *hornblendeförande*, att skäl ansetts vara att å bergartskartan utmärka en sådan varietet. Så är förhållandet på de vid södra kartgränsen inskjutande halförarne i Immelen, samt på öarne i sjön norr derom. På Fårön är hornblendehalten ganska ringa.

Hällefintgneis.

Hällefintgneis intager allra största delen af halfön mellan Filkesjön samt sjön Immelen, vid hvars nordligaste spets lagret utlöper. Mot österut tillstötande grå, småkornig gneis är dess gräns egentligen obestämbär. Ej sällan besitter bergarten en sådan kornighet, att man stannar i tvekan huru den bör benämnas. Än vanligare är att inom en småkornig, grå gneis förekomma lager af hällefintgneis eller ock omvänt. Dessa förhållanden ådagalägga det nära samband, i hvilket

båda bergarterna stå till hvarandra. Hälleflintgneisen är till färgen mörkt grå, och af dess beståndsdelar är det i vanliga fall endast glimmern, som i små mörka fjäll inom vissa lager understundom serskildt kan urskiljas. En egendomlig varietet af hälleflintgneis är en till större delen af hvita, glänsande, temligen stora glimmerfjäll bestående. Den gör delvis fullt skäl för benämningen glimmerskiffer, då fältspaten fullständigt träder tillbaka och äfven quartzen är ganska underordnad. En sådan bergart är anträffad NO om Draget, SO om Filkesjön vid vägen, samt serdeles väl utvecklad med stora glimmerblad S om Skärsjövik vid ett torp, å hvilken plats den till utseende mycket närmar sig nedan omnämnda glimmerquartsiten.

Hornblendeförande är hälleflintgneisen flerstädes, ofta dock i ringa mån, i hvilket fall detta ej blifvit å kartan betecknad. Så är exempelvis förhållandet S om vägen, som går S om Nedre Skärsjön, samt SO derom närmare kartgränsen. Såsom hornblendeförande hälleflintgneis äro i samma trakt ett par hållar betecknade, i hvilka hornblende så rikligt ingår i bergarten, att denna blir serdeles hård och seg. Dessa hållar bilda fortsättningen af ett lager, som med en bredd af högst några hundra fot lärer inom bladet Bäckaskog åtskilja under mer än en half mil den grå hälleflintgneisen från glimmerquartsiten.

Hornblende-
förande hälle-
flintgneis.

Det S om detta kartblad uppträdande ganska stora fältet af *glimmerquartsit* fortsätter här öster om Immelen samt utlöper i udden vester om Skärsjöviken, ingenstädes med större bredd än omkring 4,000 fot (1,188 m.). Bergarten eger här samma allmänna karakterer, som från den sydligare delen af lagret äro anmärkta (se beskr. till bl. Bäckaskog); ingenstädes antager den dock genom glimmerns tillbakaträdande ett quartzitiskt utseende, utan är detta mineral vanligast här så förherskande hos bergarten, att den samma snarast torde böra benämnas glimmerskiffer. I allmänhet af glänsande, hvit färg är bergarten dock äfven här röd eller röd-

Glimmer-
quartsit.

lett, såsom vid torpet rakt vesterut från Skärsjövikens södra ända. Mot angränsande hälleflintgneis bildar bergarten antagligen öfverallt skarp kontakt; åtminstone äro ej några bergartsformer iakttagna, som häntyda på att öfvergångar finnas. I regel är lätt att iakttaga glimmerquartsitens utbredning på de block eller det af glimmer starkt glänsande grus, som för dess område är kännetecknande. Ett undantagsfall derifrån lemnastrakten SO om Nedre Skärsjön vid vägkorset. Här finnas talrika block af glimmerquartsit inom hälleflintgneisens område, öster om det lager af hornblendeförande hälleflintgneis, som i regel tyckes österut begränsa glimmerquartsiten. Då reffelriktningen inom området talar emot en blocktransport till denna trakt, så torde förhållandet kunna erhålla en förklaring i det antagandet, att här finnes eller fordom funnits ett lager glimmerquartsit.

Inom sydöstra delen af kartområdet, hufvudsakligen inom Jemshögs socken, men äfven vester om Immelen i Glimåkra socken, hafva graniter mångenstädes kunnat å kartan betecknas. Största utbredningen företer en småkornig granit, hvilken uti en mängd, delvis mycket små massiv uppträder i trakten af sjöarna Svansjön och Mjölången, men äfven intager större områden mellan sjön Halen och Furu-sjön samt mellan Kroksjön och Bäcksjön. V om Immelen är en större häll af en röd granit anträffad, som deremot är medelkornig.

Småkornig granit.

Den småkorniga graniten eger ett jemnt och likformigt gry; dess hufvudbeståndsdel är fältspat, som till färgen är grå eller rödlett, mer sällan brunröd, hufvudsakligen mikroklin, här och hvar uppträdande ögonlikt i sparsamt spridda, högst ett par linier stora kristaller. Bergartens glimmer är mörk, småfjällig, temligen sparsamt ingående; dess quartz grå. Såsom tillfälliga beståndsdelar hyser graniten rikligt titanit i väl utvecklade kristaller samt stundom svafvelkis, apatit i smärre korn, hvaremot hornblende saknas.¹⁾

¹ Enligt mikroskopisk undersökning af EUG. SVEDMARK.

Denna granit uppträder, såsom redan är omnämndt, uti åtskilliga förekomster, några mycket små; de omgifvas samtliga af ofvan beskrifna småkorniga, grå gneis, med hvilken bergarten i sammansättning och gry eger rätt mycken öfverensstämmelse. Då härtill kommer, att den mångenstädes, serdeles mot massivens yttre delar visar en rätt tydlig skiffrihet och blifver gneisliknande, så ligger det nära att förmoda, att bergarterna ega ett närmare samband. Framhållas må emellertid, att någon småningom skeende öfvergång dem emellan ej med säkerhet någonstädes kunnat påvisas, utan äro tvärtom hållar funna, hvori båda bergarterna ligga blandade om hvarandra och då alltid med bestämda kontaktlinier. I sådant fall har å kartan betecknats den bergart, som ansetts förherskande; samma grundsats har äfven iakttagits, der samna granit ligger i blandning med medelkornig gneis vid andra ändan af sjön Halen.

Uti Jössebergaklätt söder om sjön Farlången i Glimåkra socken är anträffad en håll af *medelkornig*, röd, massformig bergart med jemt, ensartadt gry, som å kartan blifvit betecknad såsom *granit*. Bergarten är fältspatslik, fattig på kvarts och eger småbladig, mörk glimmer. Redan ofvan är antydt att ifrågavarande granit möjligen endast är en massformig varietet af jerngneisen. Den jordtäckta berggrunden tillåter ej att utreda förhållandet.

Medelkornig,
röd granit.

Öster om sjön Raslången vid södra gränsen är äfven öfver ett obetydligt område granit å bergartskartan utmärkt. Någon observationspunkt för bergarten är visserligen här ej funnen, men antagligt är, att den samma från det på söderut liggande bl. Bäckaskogs uppträdande massivet sträcker sig in på detta blads område. Rörande ifrågavarande granits utseende hänvisas till beskrifning till kartbladet Bäckaskog.

Dioritskiffer är en bergart, som visserligen ej sällsynt uppträder såsom inlagringar i de lagrade bergarterna, ser skildt inom jerngneisens område, men i regel med så ringa

Diorit och dioritskiffer.

mäktighet, att karts kalan ej tillåter dess utsättande. Endast å några få punkter är bergarten å kartan utmärkt, såsom S om Eckeröd (Glimåkra sn), S om Hyltan (Osby sn) m. m. Den är bådastädes utpregladt skiffrig, rikt granatförande, och å förstnämnda plats ingår fältspaten till lika stor mängd i skiffern som hornblendet, hvilket sistnämnda mineral i allmänhet plägar vara till kvantiteten förherskande.

N om Kjellsved i Osby socken hafva ett par hållar å kartan blifvit betecknade med dioritens färg. Bergarten är här finkornig, ej skiffrig och dess sammansättning är enligt mikroskopisk undersökning sådan, att den rättare torde benämnas gabbro.

Eruptiva bildningar.

Diabas.

På en mängd ställen inom ifrågavarande trakt uppträda i låga hållar eller såsom mindre kupper diabas, i allmänhet bildande tydliga gångar, vanligen framstrykande i NNO—SSV, sällan i N—S. Till huru många sammanhängande gångar de spridda diabasförekomsterna böra hänföras är på grund af jordtäckningen omöjligt att säkert afgöra. Hållarnes platsförhållande till hvarandra samt blocksamlingar antyda emellertid, att flere af gångarna antagligen ega en betydlig längd, kanske af en eller annan mil, eftersom äfven några af dem fortsätta långt in på områden för närliggande kartblad. Antagligt är att inom detta kartområde åtminstone ett tiotal diabasgångar genomsätta bergrunden; de här och der förekommande — utan sammanhang med de kända gångarne — spridda diabasblocken antyda än flere förekomster af samma bergart. Gångarnes bredd är i allmänhet svårt att lära känna i följd af jordtäckningen, dock torde den i regel ej öfverstiga ett eller annat hundra fot, men långt smalare gångar förekomma äfven; vid Grimsboda (Örkeneds sn) genomsattes en liten håll dioritskiffer af en till och med knappt meterbred mycket finkornig diabasgång. Kartområdets längsta kända

diabasgång är den, som ifrån norra gränsen fortsätter förbi Hackeboda i Osby sn samt derefter flerstädes antydes genom blocksamlingar och sydost om Sventorp genom en mindre häll. En annan större gång är iakttagen strax öster om föregående vid Kärraboda och en tredje ej mindre i trakten af Gylsboda (Örkeneds sn). Strax öster om Gylsboda gången är iakttaget S om Gölsjön en mängd diabasblock och S derom vid Draget och på Skärnsälandet hällar af samma bergart, hvilka tydligen tillhöra samma gångbildning, hvars nordliga fortsättning förutnämnda blocksamling antyder. Enligt uppgift läser diabas äfven vara upptäckt strax öster om Skärnsägårdarne och der äfven framsticka vid sjelfva stranden, hvilka förekomster då säkerligen tillhöra ifrågavarande gång. Denna gång bildar längst i norr mot Gylsbodagången en spetsig vinkel, och den spricka i berggrunden som diabasen utfyller, eger alltså en från öfriga i trakten förekommande afvikande riktning. Vid Nyteboda och strax NO om Immelens nordöstligaste vik sticker en diabasgång genom en häll i dagen; bergarten är här serskildt anmärkningsvärd genom dess mörka färg, småkorniga och jemna gry samt fattigdom på jern.

Traktens diabaser äro till färgen mörka med brunaktig eller grå anstrykning; af den renaste mörka färgen torde enligt tagna prof diabasen vara i den strax öster om Nyteboda (Örkeneds sn) varande gången. Till grytet är diabaserna allmännast finkorniga, stundom småkorniga och ej sällan, såsom vid Hackeboda och Kärraboda, med stora fältspatstaflor. De mörkare diabasvariteterna med jemt gry hafva på senare tider serskildt från praktisk synpunkt ådragit sig uppmärksamheten såsom begärliga inom stenindustrien. För detta ändamål hafva Gylsbodagången, bergarten på Skärnsälandet samt vid St. Björkeröd (Glimåkra sn) blifvit tagna i anspråk, men antagligen kan fullt dugligt materiel äfven från andra af de uppgifna gångarne erhållas och möjligen äfven fullt nya fyndorter upptäckas.

Oafsedt ofvan omnämnda olikheter till det yttre synas äfven andra väsentliga skiljaktigheter inom olika gångar förefinnas samt äfven stundom inom samma gång, såsom af den mikroskopiska undersökningen¹ framgått. Så till exempel består den vid Hackeboda uppträdande gången af olivindiabas med fältspaten tafvelformigt utsöndrad, den vid Ö. Sventorp uppträdande bergarten af en bronsit-diabas med pyroxenkornen omkransande hornblende. Lik bergarten vid Ö. Sventorp är den vid Hultet i Örkeneds sn, der augiten äfven omgifves af hornblendekransar; samma utseende har diabasen i samma gångs fortsättning vid St. Björkeröd, Glimåkra socken. Uti gången vid Strömhult — Kruseboda (Örkeneds socken) träffas såväl rombisk som monoklin pyroxen; plagioklasen är af brun färg och glimmer och kvarts iakttogos äfvenledes i det undersökta profvet.

Kritsystemet.

Utom urbergets kristalliniska bergarter finnes här i fast klyft, åtminstone på en punkt, en rest af en så jemförelsevis ung bildning som kritsystemet. Vid Hemmestorp i Broby socken är vid en höjd öfver hafvet af omkring 230 fot (68.3 m.) den till nämnda system hörande s. k. *Gruskalken* eller *Ignaberga sandstenen* fast anstående. Den eger dock endast den för en sjelfständig bildning ringa utsträckningen af 240 fot (71.3 m.) i längd samt 158 fot (47 m.) i bredd, enligt af egaren efter anställda borrhningar lemnad uppgift. Mäktigheten hos bildningen, som täckes af ett tunt lager krossgrus, är åtminstone 35 fot (10.4 m), till hvilket djup den blifvit genomborrad. Något norr om kalkbrottet finnes håll af gneis, på hvars södra sluttning kalk af något mer än en half meters mäktighet äfvenledes blifvit vid gräfning påträffad; den är här såväl täckt som underlagrad af krossgrus och uppträder

¹ Af E. SVEDMARK.

alltså ej i fast klyft. Gruskalken vid Hemmestorp, i hvilken en större kalktäkt blifvit öppnad, är pulverformig och hårdt packad. Att bergarten här intager ett ursprungligt läge är fullt antagligt på grund såväl deraf att på ungefär två meters djup deri ligger ett tydligen orubbadt skikt af flinta, som troligt med hänsyn till lagrets jemförelsevis stora utsträckning. I närheten af kalkbrottet lärer fordom jemväl brutits fast, hård kalk i botten af en der befintlig brunn, och ligga stycken deraf ännu strödda omkring platsen.

Gruskalkens öfversta begränsningsyta mot krossgruset är ojemn, och man finner på den samma de egendomliga, jättegyrtlika fördjupningar, som å andra ställen blifvit hos kritkalk iakttagen, beroende af utvittring utefter vissa inom bergarten uppkomna sprickor.

Vid Hemmestorp tillgodogöres kalkförekomsten för praktiska ändamål, serskildt för jordbrukets behof. Serdeles är kalken vid moss- och myrodlingar af den yppersta verkan, såväl till förbättrande af jordens fysikaliska beskaffenhet, som vid beredandet af nödiga näringsmedel för de odlade växterna. Denna s. k. gödningskalks sammansättning framgår af följande tvenne analyser, *a* utförd å Alnarps laboratorium af E. W. OLBERS, *b* å Kristianstads kemiska station af FRITZ JOHANNESSEN.

	<i>a</i>	<i>b</i>
Vatten	0.16	0.10
Organiska ämnen	3.63	1.55
Jernoxid	1.58	2.65
Kolsyrad kalk	90.06	88.20
Magnesia	0.05	0.86
Kali	0.19	0.10
Fosforsyra	0.15	0.38
I syra olöst	4.14	6.20
	<hr/> 99.96	<hr/> 100.04

Vid Hemmestorp äro följande fossil funna, på grund hvaraf härvarande bildning måste hänföras till *lag med Belemnitella mucronata*. Dessa fossil, bestämda af Geologen G. De Geer, äro följande:

Terebratula sp.
Ostrea halioidea SOW.
Lima granulata NILSS.

Pecten pulchellus NILSS.
 » *serratus* NILSS.?
Belemnitella mucronata SCHLOTH.
Scalpellum sp.

Vid Ylsudden i norra delen af sjön Immelen finnes sannolikt kritsystemet äfven anstående. Krossgruset är der mycket kalkhaltigt och uppblandadt med block från nämnda system, i allt högre grad, ju djupare man kommer ned. Då gruset i trakten ingenstädes är kalkhaltigt, ej ens på större djup, så synes sannolikt att här kritsystemets bergarter finnas i fast klyft.¹

Utom ofvannämnda fyndställen för omförmälda bergarter finnas på flere ställen spridda block, s. k. *jättelortar*, som utgöres af ett till samma system hörande konglomerat. Dess grundmassa är till färgen antingen vitgrå med gulaktig anstrykning eller ock brunröd. De deri ingående stenarne äro i allmänhet ej större än dufägg, ehuru äfven knytnäfvestora förekomma, och utgöras af sandsten eller quartz, hvarjemte äfven stenar af urbergarter deri lära förekomma. Fyndställen för ifrågavarande kritkonglomerat äro följande: Edran, norr om Filkesboda (Vånga socken), der på ömse sidor om strömmen åtskilliga block ligga; ett torp vid Filkesjöns utlopp och länegränsen, hvarest dock endast ett enda block anträffats; Baggeboda (Jemshögs socken) med ett enda block vid sjelfva gården; strax söder om Altidhult (Jemshögs socken), der flere mindre block ligga spridda. Öfver de i blocken vid Edran (»Filkesboda-kritan») funna fossilen har D:r J. CH. MOBERG lemnat följande förteckning:

Molkeia Isis Steenstrup.
Turbinolia cfr *galeriformis* KNER.
Cidaris (plåt och taggar)
Echinobrissus?
Serpula 3 sp.
Bryozoa flere obest. arter.

Crania craniolaris L.
 » sp. (Stobæi LGN?)
Rhynconella ala Marklin
 » *spectabilis* HAG.
Terebratulina striata WAHL. forma DE-
 FRANCEI.

¹ Se för öfrigt om denna lokal samt om der funna försteningar: MOBERG, J. CH., Cephalopoderna i Sveriges Kritsystem. Stockholm 1884.

- Terebratulina longirostris* WAHL.   *Pecten dentatus* NILSS.
 » *Malmi* HAG.   » *septemPLICATUS* NILSS.
 » *rhomboidalis* NILSS.   » *serratus* NILSS.
Magas spithulatus WAHL.   » *undulatus* NILSS.
Ostrea cornu arietis NILSS.   » *virgatus* NILSS.
 » *diluviana* L. ?   *Vola quinquecostata* SOW.
 » *haliotoidea* SOW.   *Arca exaltata* NILSS.
 » *incurva* NILSS.   *Pectunculus* sp. möjligen *P. lens* NILSS.
 » *laciniata* NILSS.   *Trigonia* sp., cfr *T. sulcatum* GOLDF.
 » *stillifera* HAG. mscr.
 » sp.   *Astarte* sp.
Anomia 1—2 arter.   *Cardium* sp.
Spondylus labiatus WAHL.   *Tellina* sp.
 » *lamellatus* NILSS.   *Phola domya* ?
 » *reticulatus* LGN.   *Trochus* ?
 » *squamiferus* LGN.   *Turritella*.
 » *tenuistriatus* LGN.   *Turritella* l. *Cerithium*.
 » sp. LUNDGR. Tes. 2, p.   *Belemnitella mucronata* SCHLOTH. (9 ex.)
     16—18. ¹   *Cythere* sp.
Lima granulata NISS.   *Glyphea* ? (klo).
 » *ovata* NILSS.   Tänder af två arter fiskar.

Blocket vid Baggeboda innehåller enligt bestämning af G. DE GEER:

- Lima ovata* NILSS.   Tagg af *Cidaris*.
Ostrea haliotoidea. SOW.

De lösa jordlagren.

Qvartärsystemet.

Bland de till kvartärsystemet hörande jordarterna förekomma här följande, som efter deras ålder kunna fördelas i glaciala och postglaciala: jökelgrus (krosstensgrus), rullstensgrus, mosand, svämsand, torfdy, mosstorf, gytja och sjömalm.

Glaciala bildningar.

Af de glaciala bildningarna är jökelgruset (krosstensgruset) såväl den äldsta, som äfven den ojemförligt betydligaste af de härvarande. Krossgruset ligger öfverallt i stort sedt jemt utbredt öfver berggrunden, hvilken i allmänhet

¹ LUNDGREN, B., Spondylusarterna.

blott här och hvar sparsamt framsticker deröfver; endast inom områdets sydöstra del äro berghällar mer vanliga, då gruset ej varit tillräckligt mäktigt att lika fullständigt täcka den här mer ojemna och brutna berggrunden. Krossgrus- aflagringarnes mäktighet på skilda platser är, ehuru i stort sedt jemt fördelad inom trakten, naturligtvis ganska vexlande; vid områdets kartläggning, hafva dock ej några direkta utredningar i denna riktning, såsom allt för kostsamma, kunnat genom gräfningar anställas. För ett bedömande af frågan torde emellertid de djupmätningar, som anstälts af trakstens brunnar, ej vara allt för mycket vilseledande. För högt kan i alla händelser ej de dervid funna siffrorna angifva grusets mäktighet, då brunnarne mer sällan blifvit nedsänkta till sjelfva berghällan eller sprängning i denna gjorts. Djupet har hos det femtiotal brunnar å skilda platser, som här uppmätts, vexlat mellan 16 fot (4.8 m.) och 36 fot (10.7 m.), och medeldjupet för samtliga har varit 21 fot (6.2 m.).

Med afseende på jökelgrusets utseende och sammansättning såväl på olika djup, som någon gång äfven på skilda platser finner man någon skiljaktighet. Det öfversta gruslagret till 3 fots djup eller något mindre är till färgen rödbrunt, sandigt och innehåller talrika, skarpkantiga stenar och stenflisor, men saknar större block. Under detta grus vidtager, ganska ofta med skarp gräns mot det öfverliggande, ett grått, mjöligt, hårdt packadt krossgrus med färre, i regel större och afrundade stenar samt här och hvar spridda stora, äfvenledes afrundade block, hvarå glacialrepor ej äro sällsynta. Om äfven det öfre gruset i någon mån erhållit sitt egendomliga utseende genom utlakning samt luftens inverkan, för hvilken det är mer åtkomligt, så angifva dock några af de ofvan anförda kännetecknen hos de tvänne lagren, att de äro olika geologiska bildningar. Man har äfven med de dem gifna benämningarne af *ytgrus* och *bottengrus* velat angifva detta. Såsom jordförbättringsmedel, serskildt å torfmosarne, är bottengruset genom sina finare, leriga bestånds-

delar mer användbart och derföre mer eftersökt än ytgruset; detta deremot mer fördelaktigt än det rentvättade rullstensgruset. Någon gång är ytgruset mycket tunt eller saknas, såsom i trakten af Kalhult och Kulhult inom Osby socken; antagligen är detta orsaken till den derstädes rådande rika löfträdsvegetationen, som äfven för öfrigt åtföljes af en i allmänhet yppigare växtlighet.

Till belysande af krossgrusets sammansättning anföras här några analytiska bestämningar på profver derå från skilda platser af kartområdet.

	Kalk.	Talk.	Fosfor- syra.
Krossgrus från torpet V om V. Svenstorp, Osby sn . . .	0.78	0.35	0.177
» » V om Boalt och bäcken Osby sn	0.74	0.35	0.325
» » N om Hesslehult, Örkeneds sn	0.81	0.35	0.149
» » Tommahult, Örkeneds sn	0.59	0.35	0.142
» » O om Nedraryd, Örkeneds sn	0.60	0.28	0.155
» » mellan Kaseboda och Nyttboda, Örkeneds sn	0.45	0.19	0.075

Serskildt märklig är härvid den höga fosforsyrehalten hos det från Boalt i Osby sn tagna profvet. Detta sammanhänger säkerligen med dervarande förekomst af en större diabasgång, på hvars bekostnad krossgruset i närheten till väsentlig del blifvit bildadt.

Från dessa allmänna karakterer, sådana de, såsom ofvan är antydt, visa sig hos ytgruset och bottengruset, äro flerstädes på några platser afvikelser iakttagna. Ett sandigt, något rentvättadt krossgrus med något afrundade stenar träffas ej sällan i närheten af rullstensåsar; i enskilda fall torde det rättare bort sammanföras med detta, ehuru det ej eger karakter af ett fullt utbildadt rullstensgrus. Ett rentvättadt grus med sandlager är äfven anträffadt såsom mindre inlagringar i bottengruset. På flere ställen är krossgruset kaolinblandadt, såsom i trakten af Hemmestorp och mellan Denningarum och Nordanå i Glimåkra socken; vid torpet Lerkroken i Örkeneds socken består gruset af en vittrad och delvis kaoliniserad bergart, närmande sig till utseende en oren kaolinlera.

Krossgruset, som utgör en i stort sedt jämn betäckning af berggrunden, företer emellertid ej en plan och jemn yta, utan blockströdda krossgruskullar och smärre åsar inlägga i landskapet en ständigt omvexling. Ofta har denna ytans ojemnhet sin förklaring i den säkerligen ojemna och brutna berggrunden. Ej sällsynt är nemligen att finna långsträckta åsar, endast skenbart bildade af krossgrus, men hos hvilka en under gruset liggande bergsrygg, som här och hvar framsticker uti smärre hållar, betingar den framträdande åsformen. Så är säkerligen förhållandet inom den kuperade trakten norr om sjöarne Raslängen och Halen. Oafsedt dylika af bergskorpans brutna form beroende åssträckningar, förekomma äfven i ungefär nord—sydlig riktning framgående, verkliga krossgrusåsar, som på sina ställen förläna åt landskapet dess egendomliga karakter. Exempel härför lemna trakten vid Gylsboda i Örkeneds socken, der dessa bildningar mot ytan hufvudsakligen bestå af större block. Deras längdutsträckning är här nord—sydlig; inom vestra sidan af kartområdet böja de deremot allmänt något mot nordnordost och inom den nordöstra synes en nordnordvestlig längdutsträckning vara förherrsande. Dylika krossgrusåsar finnas flerstädes i vårt land, men deras bildningssätt är ej med visshet utredd. Möjligen står grusets hopande i dylika strängar i samband med uppstickande bergspetsar, framför hvilka krossgrus samlat sig, och som småningom derefter blifvit öfvertäckta. I enskilda fall torde dylika utgöra verkliga sidomoräner. En längdriktning i öster—vester hos krossgrusåsar har här äfvenledes, ehuru ganska sällan, iakttagits, så exempelvis söder och öster om den torrlagda Jössasjön i Örkeneds socken. Dessa åsar torde af goda skäl kunna betraktas såsom ändmoräner, mer tydligt utpreglade än vanligt.

Refflor.

Då ifrågavarande trakt till allra största delen är ytterst fattig på i dagen trädande fast berg, så hafva endast ett fåtal refflobservationer der kunnat erhållas, så mycket mera som ej ens å alla hållarne refflor funnits att observera. Inom

detta område, der bergskorpan synes vara föga sönderbruten eller åtminstone hastigt uppstigande bergshöjder ej förekomma, är reffelriktningen mycket konstant och afvikelserna ej stora. Refflorna gå allmänt i en riktning af $N10^{\circ}$ — $15^{\circ}O$, och böja sig i enskilda fall ända till $N24^{\circ}O$, såsom förhållandet är nära södra bladgränsen i Helgeåns dalgång. Här förekommer dock äfven i närheten reffelriktningen $N5^{\circ}V$, hvilka båda betydligare afvikelser torde vara tillfälliga och beroende af refflornas läge inom dalgången. När man närmar sig kartområdets östra gräns, finner man att refflornas riktning blifva i stort sedt allt mindre afvikande från rent nordlig. Sådana som fortgå i $N-S$ äro rätt vanliga, och förhärskande riktningen är $N5^{\circ}$ — $8^{\circ}O$; en riktning i $N5^{\circ}V$ eller mer vestligt är emellertid mångenstädes iakttagen, serdeles inom den trakt, der berggrunden är mer bruten. Här påträffas flerstädes på samma håll refflor i flere af dessa riktningar.

Redan ofvan har anmärkts, att trakten flerstädes är rikt beströdd med större och mindre block, hvilka dock i allmänhet ej låtit till ursprunget bestämma sig. Många utgöras af samma bergart som den underliggande grunden; åtskilliga bestå äfven af sådana bergarter, som inom närliggande områden uppträda på flera skilda punkter och blifva derför af föga upplysande betydelse såsom ledblock. Såväl i krossgruset som rullstensgruset är ej sällsynt att finna block af Smålands hälleflintor, någon gång af granit och sandsten. Af serskild betydelse äro diabasblocken, som på många ställen angifva framstrykande gångar af denna bergart. Vid Graveboda, vester och sydvest om den nordligaste af gårdarne, ligga åtskilliga block af kvartsitdiabaskonglomerat utströdda i riktningen $N10^{\circ}O$, antagligen angifvande en här framgående gång af nämnda bergart. Af vikt för bestämmande af bergartsgränsen äro blocken af glimmerkvartsiten på Skärnsnäslandet öster om Immelen, hvarom vid beskrifningen af denna bergart är nämndt. I åsen vid Tosthult har en rullsten tillvaratagits, hvars karakter och ursprung är svårt att uppgifva.

Block.

Bergarten, som var starkt vittrad, är till färgen grå eller svartgrå, innehåller små bitar af kvarts eller kvartsit samt är mycket kalkhaltig.

Rullstensgrus.

Rullstensgrus finnes här mångenstädes, vanligen samladt i större och mindre åsar, någon gång uppträdande som kullar, sällan utbreddt i mindre fält. Rullstensåsarne följa de i allmänhet väl markerade dalgångarne, upptagande i regeln deras midt, men ej sällan dessutom aflagradt efter någon af kanterna, bildande på så sätt en dubbel åskedja. Af rullstensåsarne kunna en del betraktas som hufvudåsar, en eller annan deremot som biåsar. De förra, hvilka äro till antalet fem, hafva ungefär samma riktning som refflorna, hvilka här i allmänhet gå i $N10^{\circ}$ — $15^{\circ}O$. Af fullt tydliga biåsar finnas blott en enda, Femlingsåsen vid Vilshult, som framstryker nära östra gränsen i riktningen $N10^{\circ}V$ och utom bladområdet förenar sig med Holjeåsen.

Hufvudåsar äro med utgående från vester följande:

Elmhultsåsen.

Elmhultsåsen, som här följer Drifåns dalgång under en sträcka af närmare en half mil, eger såväl norrut fortsättning (bl. Huseby) förbi Elmhults jernvägsstation (hvaraf namnet), som söderut till Osby (bl. Vittsjö). Denna åssträcka är ända från bladets norra gräns ganska betydlig och utfyller temligen noga hela dalgångens botten, bildande ojemna fält, öfver hvilka talrika korta smååsar och mindre kullar uppstiga. Närmast närliggande krossgrusmark höjer sig i allmänhet öfver rullstensgruset, och mellan båda finner man ofta insänkningar, uti hvilka mindre mossbildningar — såsom af kartan framgår — hafva uppstått. Åsgropar äro här ej sällsynta; S om Drifbron finnas några ganska vackra, af hvilka ett par kunnat å kartan utmärkas. Här intager rullstensgruset en temligen betydlig bredd och bildar ett kuperadt fält, hvarifrån en gren fortsätter mot sydsydvest utefter Drifån, en annan deremot fortgår i mer sydlig riktning till Marklunda och söder derom. Såsom sydlig fortsättning af denna gren kan möjligen räknas några smärre förekomster

af rullstensgrus utefter Helgeån vid Flackarp samt Glimminge. Rullstensgruset norr om Marklunda bildar, sedt från kringliggande krossgrushöjder, ett lågt liggande, vågigt fält utan några deröfver mer framstående grusryggar. Långs landsvägen framgår den bäst markerade åsen, som dock föga reser sig öfver omgifvande fält. Här och hvar uti fältens vågdalar ligga små torfaflagringar och midt emellan Trekanten och Marklunda ett par ej särdeles väl utbildade åsgropar.

Beträffande det ifrågavarande rullstensgrusets mäktighet är svårt att bekomma bestämd uppfattning. Mellan norra gränsen och Drifbron bildar gruset otvifvelaktigt mycket mäktiga aflagringar, som synas serskildt hopade efter dalsidorna, så att Drifån på en och annan punkt antagligen framflyter öfver en krossgrusbädd. Norr om Marklunda är rullstensgruset i allmänhet temligen tunt och flerstädes uppsticka derur små krossgruskullar, som genom sina ojemna konturer och block lätt låta utskilja sig från rullstensbildningen.

I allmänhet är ej svårt att såväl af materialets beskaffenhet som ytans utseende bestämma gränsen mellan rullstensgruset och tillstötande krossgrusområde. Här och hvar låter detta sig dock ej göra så lätt, der rullade stenar och rent grus blifvit liksom utströdt, ehuru alltid tunt, öfver närmast liggande krossgrusmark. Äfven är materialet i det öfversta lagret i en och annan af rullstensåsarne, men ej å rullstensfältet, till en, högst två fot ganska likt krossgrus. För öfrigt är rullstensgruset dock i regel väl rentvättadt, med afrundade eller nästan rundade stenar, men mer sällan i framstående grad väl sorteradt. Å Marklunda rullstensfält är gruset mycket sandigt och rikt på småsten; någon gång närmar det sig mosanden till utseende, och vid Rågeröd sammanflyter bildningen nästan omärkligt med krossgruset.

Åbrolla- och Mölleröds- åsarne tillhöra möjligen samma åssträckning, i hvilket fall dess hufvudriktning är nordsydlig, och den kan betraktas som biås till österut liggande Alfve-

Åbrolla- och
Mölleröds-
åsarne.

stadsåsen. Norr om detta kartblads gräns eger Åbrollaåsen en fortsättning å bl. Huseby i en rad af rullstenskullar och åsar, som kunna följas under en sträcka af några mil. På bladet Glimåkra gör den längst i norr sin början öster om Åbrolla med tvenne låga, dock väl markerade, breda ryggar, reser sig derefter S om Åbrolla i höga åsar med branta sidor, som följa vestra sidan af det öster om Ekeröd framrinnande vattendraget. Äfven öster om detta vattendrag träffas dels grusåsar, dels — såsom vid Mörkhult — fält af rullstengrus, hvadan rullstensbildningarne här alltså synes utgöras af en dubbel kedja, möjligen dock sammanhängande under de i dagen åtskiljande mossarnes yta. Oafsedt ytterligare några mindre kullar V om Gyllemora, träffar man åsen derefter hög och väl utbildad SV om Räfvekulla, samt en fortsättning deraf söderut i större och smärre gruskullar till Ö. Svenstorp, der dess förtgång mot öster afbrytes. Uti öster härom liggande dalgång, som skiljes från dalgången vid Ö. Svenstorp genom en rätt betydlig höjd, uppträder åter rullstensgrus i höga, vackra ryggar, som längre mot söder vid Mölleröd utplattas, hvarefter denna rullstensbildning endast utgöres af spridda, låga kullar eller små åsar. Uti ifrågavarande åssträckning är materialets beskaffenhet äfven något vexlande, ehuru i allmänhet vackert, dock något moigt; stenarne äro alltid väl afrundade.

Alfvestadsåsen.

Längre mot öster möter den betydligaste af kartområdets åsar, som från Kärraboda i norr går inom Bifvarödsåns dalgång till Ekhult i söder samt derefter fortsätter inom Glimåkraåns och slutligen inom Heljeåns dalgång. Norr om detta område upphör denna rullstensbildning tämligen snart, men en fjerndels mil V om dess norra ända träffas den södra af Alfvestadsåsen, hvilken kan följas flere mil mot norr. Ehuru den här ifrågavarande rullstensbildningen icke är någon omedelbar fortsättning af Alfvestadsåsen, kan den dock betraktas såsom så att säga en ersättning för denna, eftersom den ena åsen börjat ungefär der den andra slutar.

Namnet Alfvestadsåsen har därför bibehållits äfven för åsen inom kartbladet Glimåkra. Den börjar inom detta kartblad vid Kärraboda öster om ån med några långsträckta, väl utpreglade åsar, som fortlöpa till Biskopsgården. Härifrån bildar den söderut, nästan hela sträckan ända till häradsvägen vid Rönneboda, på ömse sidor om nämnda vattendrag en dubbel kedja af omväxlande åsar och kullar af i allmänhet för sådana bildningar typiskt utseende, men ofta — såsom N och S om Bosakulla beströdda af större och mindre block. Äfven S om nämnda häradsväg uppträder rullstensgruset i flere större, vackra åsar och SO om Glimsjön i afrundade kullar och små ryggar. Derefter träffar man endast små, obetydligare förekomster deraf och först vid Glimåkra åter ett större, vågigt rullstensfält, men utan märkligare åsryggar. Äfven inom denna åssträckning är materialet väl bearbetadt af vatten, så att stenarne äro runda och gruset rent, sällan moigt; vid Glimåkra är gruset sandigt.

Närmast Ö. om Alfvestadsåsen märkas tvenne åssträckningar, som dock endast bestå af här och der spridda, till och med något oregelbundet kastade kullar och mindre åsar. Den ena, *Dufhultsåsen*, börjar vid Svanshult nära norra gränsen och uppträder söder derom vid Transtorp och Dufhult uti särdeles vackra, stundom mycket slingrande åsar. Den böjer sedan af mot sydvest och kan derefter följas ungefär en half mil inom Tommabodaåns dalgång; öfvergifver denne vid Själändstorp och fortsätter sedan i rak riktning till Gårdsjön, isynnerhet inom sistnämnda sträcka bildande låga, smala, men vackert formade grusryggar.

Dufhultsåsen.

En obetydlig och lika ofta afbruten rullstensbildning som den föregående, är *Tosthultsåsen*. N och S om Tosthult utgöres den af små åsryggar af ringa höjd och merendels äfven af ringa längd. Strax S om Ubbasjön är spår till åsbildning och N om Gölsjön har en liten, låg ås kunnat å kartan utmärkas. Rullstensbildningens fortsättning vid Rågeboda, Örkeneds socken, utgöres likaledes af låga ås-

Tosthultsåsen.

ryggar, kring hvilken något grus ligger i fält utbredt. N. om Breanäs finnes äfven en mindre förekomst af rullstensgrus, som antagligen tillhör samma åssträckning.

Femlingsåsen. *Femlingsåsen*, som tillhör Vilhultsåns dalgång, är den enda af härvarande rullstensbildningar, som fullt tydligt intager en sådan riktning, att den kan betraktas såsom en biås, i detta fall till den öster om kartområdet uppträdande Holjeåsen. Ifrågavarande rullstensbildning består öfverallt endast af smärre åsar, mer eller mindre tillplattade, och ofta ligger rullstensgruset utbredt i fält. Äfven här träffar man en dubbel kedja af åsar på ömse sidor om vattendraget. Åsmaterialet utgöres här, liksom hos förut omnämnda åsar, af urberg, tillhörande i allmänhet traktens bergarter; hälleflintan är dock ej sällsynt och vid Kjetteboda är ett sandstensblock iakttaget. Materialet är i regel mycket stenigt och skiktadt grus sparsamt; rullstenarne äro väl afrundade, någon gång, såsom vid Rumpeboda, mycket stora.

Mosand. Mosandsfälten äro inom detta område hvarken allmänna eller stora, hvilket är en naturlig följd deraf att — med ringa undantag — landet ligger öfver hafvets forntida högsta vattenstånd, som varit något mer än 200 fot (59 m.) öfver det nuvarande hafvets yta. Hafvet har här sålunda ej i allmänhet haft tillfälle att med våg och ström bearbeta rullstensgruset och krossgruset samt derifrån afskilja och utbreda sanden. Till områden, belägna under den forntida, högsta strandlinien hörer endast trakten kring Helgeån och den lägre delen af Glimåkra socken, hvarest äfven finnas några märkligare mosandsbildningar. Öster om Hönjarum nära Helgeåns inträde på kartbladsområdet bildar mosanden ett vågigt fält och utgör äfven grunden för större delen af der varande, betydliga mosse. Söder härom utvisar kartan flere mindre mosandsfält i närheten af samma å, och vid Glimåkra öfvergår rullstensbildningen omärkligt uti småstenig mosand.

Vid en höjd af mer än 230 fot (68 m.) öfver hafvet förekomma här ej mer några större sandfält; endast smärre bildningar i samband med rullstensåsarne äro anmärkta; af dem torde en del måhända rättare böra hänföras till svämbildningarne, men för öfrigt äro de antagligen glaciala. Under mossen vid Tommaboda (Örkeneds socken), liksom äfven söder derom under mossen N om Själandstorp, finner man en fin, mjölig sand från 2—10 fots (0.6—3 m.) mäktighet. I dagen äro några små förekomster anmärkta Ö om Höfvidstorp (Osby socken), utefter Hjertån m. fl. st.

Af svämbildningarne förekommer här svämsanden rätt allmänt; svämmleran är deremot sällsynt. Svämsanden är anträffad under torfven i mossar, särdeles i de dalgångar der rullstensbildningar finnas, hvarifrån den blifvit utsköljd; äfven i krossgrustrakter finner man den rätt ofta. I dagytan eger den ingenstädes större utbredning och dess mäktighet är öfverallt ringa.

Då ej inom kartområdet några äldre leraflagringar förekomma, så följer deraf, att i denna trakt svämmleran måste blifva jmförelsevis sällsynt. Mången gång är svämsanden något lerblandad, såsom under torfven vid sjön Jemningens södra ända (Wånga socken) och i en liten mosse Ö om St. Kroksjöns norra ända (Jemshögs socken), der den eger 1.2 m. mäktighet. Vid norra ändan af Tuesjön (Jemshögs socken) finnes vid sjelfva sjöstranden i kanten af torfdymossen ett lager svämmlera af 0.8 m. mäktighet. På båda sistnämnda platser är leran till färgen ljusgul och oskiktad; å förstnämnda lokal till dess öfre del något rostfärgad.

Gytja är en här ej synnerligt vanlig bildning; mossarne hvila vanligen direkt på ett underlag af grus eller sand, utan mellanliggande gytjelager, såsom oftast inom lägre belägna trakter är vanligt. I mossen S om Örsjön i Jemshögs socken är dock ett gytjelager af 0.25 m. påträffadt och äfven smärre på andra punkter.

Svämbild-
ningar.

Gytja

Kring ön i Öasjön inom nyssnämnda socken ligger en mäktig bädd af en efter torkning hvit gytja, som till största delen består af kiselskal af diatomaceer och sålunda äfven skulle kunna benämnas *kiselgur*. Analys derå visar:

Kiselsyra	80 %
Jernoxid, Lerjord	6.8 %
Kalk	0.48 %
Talk	Spår
Glödnings förlust	12.99 %
	100.27 ¹

En mikroskopisk undersökning, godhetsfullt utförd af Professor P. T. CLEVE, har visat, att denna kiselgur jemte spongianålar innehåller af diatomaceer följande arter:

<i>Cyclotella conita</i> EHB.,	<i>Frigonacephala elongata</i> ,
<i>Cymbella cuspidata</i> KÜTZ.,	<i>Melosira crenulata</i> KÜTZ., (allmän),
<i>C. cymbiformis</i> EHB.,	<i>M. lyrata</i> EHB.,
<i>C. gartroides</i> KÜTZ.,	<i>Navicula dactylus</i> EHB., (allmän),
<i>C. lanceolata</i> EHB.,	<i>N. divergeus</i> SM., (allmän),
<i>C. maculata</i> KÜTZ.,	<i>N. follis</i> EHB.,
<i>Encyonema gracile</i> EHB.,	<i>N. gibba</i> EHB., (allmän),
<i>E. ventricosum</i> KÜTZ.,	<i>N. hebes</i> RALFS
<i>Epithemia Zebia</i> EHB. (allmän),	<i>N. iridis</i> EHB. var. <i>firma</i> KÜTZ.
<i>Eunotia arcus</i> v. <i>uncinata</i> GRUN.,	<i>N. legumen</i> EHB.
<i>E. formica</i> EHB.,	<i>N. major</i> KÜTZ., (allmän),
<i>E. gracile</i> (EHB.),	<i>N. nobilis</i> EHB.,
<i>E. incisa</i> GREG. (allmän),	<i>N. (Smithii</i> var.) <i>suecica</i> EHB.
<i>E. major</i> (W, SM)	<i>Stauroneis auceps</i> EHB.,
<i>E. major</i> var. <i>bidens</i> (GREG.),	<i>S. phaniceron</i> EHB.,
<i>E. pectinalis</i> KÜTZ (allmän),	<i>Surisella robusta</i> EHB. (allmän),
<i>E. polyglyphis</i> GRUN.,	<i>Tabellaria fenestrata</i> KÜTZ.
<i>E. robusta</i> EHB.,	<i>Tetracyclus lacustris</i> RALFS., (allmän).
<i>Fragilaria parasitica</i> W. SM,	
<i>Gomphonema acuminatum</i> EHB, var	
<i>coronata</i> , (allmän),	

Sjömalm.

Sjömalm är anträffad vid Örsjöns östra strand (Jemshögs s:n) och förekommer äfven i Osby sjön, belägen strax vester

¹ Ett annat prof af samma kiselgur analyserades för 17—18 år sedan af H. A. OLBERS på Lunds universitets kemiska laboratorium, och gaf denna analys följande i förhållande till den afvikande analyseringsmetoden med ofvanstående siffror tämligen öfverensstämmande resultat: glödningsförlust (vatten och organiska ämnen) 11.95 %, olösligt i saltsyra 79.13 %, hvaraf i natronlut löslig kiselsyra 71.38 %, lösligt i saltsyra 7.92 %, hvaraf jernoxid 3.00 %, lerdjord 1.33 % (?), kalk 0.93 %, alkali spår, svafvelsyra spår och kiselsyra 2.66 %.

om kartområdets gräns, och antagligen likaledes i andra sjöar.

Liksom inom det småländska höglandet, råder äfven här en stor rikedom på torf- och mossbildningar, tilltagande ej blott i antal från söder mot norr, utan äfven i storlek. Vid norra gränsen inskjuta de södra delarne af några ovanligt stora torfmossar, såsom Tykamyr, V om Graveboda, Kärraboda mosse och mossen vid Svinön. Inom mellersta delen af kartområdet ligger Normans myr samt den stora torfmossen vid Måsaryd nära Helgeån; närmare den södra gränsen äro deremot mossmarkerna visserligen talrika, men ingen eger anmärkningsvärd utsträckning.

Torfdy och
mosstorf.

Mossarnes djup är naturligtvis mycket vexlande och står i regel i direkt förhållande till deras storlek, dock må härvid den inskränkningen göras, att de stora myrmarkerna ej ega den mäktighet man skulle kunna vänta på grund af deras betydliga utsträckning. I allmänhet utfylla mossarne temligen flata, skålförmiga fördjupningar i krossgruset. Många exempel kunna dock anföras på smärre mossar, som upptaga sprickdalar i berggrunden och som i förhållande till arealen ega ett långt betydligare djup än de förut omnämnda stora mossarne.

I allmänhet bestå nästan alla härvarande myrmarker, med undantag af de största, af god torfdy och hafva derföre till stor del, särdeles inom områdets sydligare del blifvit uppodlade. De utgöra då otvifvelaktigt traktens bästa åkerjord, om genom påkörning af det dertill lämpliga bottengruset såväl deras fysikaliska beskaffenhet blifvit förbättrad, som deras bördighet höjd. Äfven de ofvan omnämnda stora mossarne äro stundom, åtminstone delvis odlingsbara; i allmänhet bestå de dock öfverst till 2—3 fots djup af en med högre mossarter och andra växter uppblandad hvitmossa, som mindre väl lämpar sig för odling. Ganska sällan utgöres någon mosse af uteslutande hvitmossa.

I allmänhet hvila mossarne inom krossgrusmarkerna omedelbart på krossgruset. Sällan finnas här några svämbildningar inom de skålar, hvari torfven bildats, åtminstone äro de i så fall af mycket ringa mäktighet. I dalgångarne, der rullstensgrus med åtföljande mosand ofta uppträder, finner man här och hvar mindre torfmossar med nämnda underlag. Dylika torfmossar ega i regel blott några få fots mäktighet, men äro vanligen af framträdande god, praktisk betydelse.

Torfdyns sammansättning å skilda lokaler belyses af nedanstående analyser.

	Hygrosk. fuktighet.	Gas.	Kol.	Aska.
Torf från Englaboda, Hjersås sn	10.76	52.69	31.51	5.04
» » Ö om Breanäs, Hjersås sn	11.14	50.71	36.84	1.31
» » Krogölet i Örkeneds sn	11.67	44.49	35.63	8.21
» » SV om torpet Stenhagen, Örkeneds sn	12.18	42.76	25.21	19.85
» » SO om Skinnamyra, Örkeneds sn .	13.05	46.73	30.06	10.16
» » Svanshult, Örkeneds sn	12.77	47.52	33.61	6.10
» » V om Ubbasjön, Örkeneds sn . . .	8.50	51.89	31.89	7.72
» » VNV om Dalshult, Glimåkra sn . .	11.45	52.06	34.05	2.44
» » Ö om Gillstorp, Glimåkra sn . . .	12.79	55.22	30.34	1.65
» » V om Krebbleboda, Glimåkra sn . .	13.53	55.27	27.65	3.35
» » NO om Ö. Svenstorp, Glimåkra sn	12.60	66.47	19.43	1.50
» » NV om Slöhult, Glimåkra sn . . .	12.10	49.93	35.88	2.09

Källor.

Endast ett jemförelsevis ringa antal källsprång äro i förhållande till arealens utsträckning här vid de geologiska undersökningarne iakttagna, hvarvid deras temperatur och allmänna beskaffenhet antecknats. Otvifvelaktigt äro kallkällor här mer sällsynta än annanstädes, hvarest leror och andra skiktade, ej vattnet genomsläppande aflagringar finnas, men i många fall torde de dock undgått uppmärksamheten, då de ej med förkärlek af befolkningen uppsökas och användas och i följd deraf upprentas. I regel upptagas inom dessa trakter vid hvarje bostad en, ibland flere djupa brunnar till hushållets och ladugårdens behof, hvilka lemna en riklig vattentillgång af ypperlig beskaffenhet.

Af de 39 naturliga källor som här undersökts hafva

1	anmärkts under Juni med en temperatur af	8° C.
9	» » Juli » » » »	9.5° C.
26	» » Aug. » » » »	10.5° C.
3	» » Sept. » » » »	10° C.

Följande källor visade afsättning af jernockra:

NO	om Högsma, Glimåkra sn, (temp. best. d. $\frac{23}{8}$ 82)	11° C.
SO	» Skårsnäs, Jemshögs » (» » » $\frac{18}{8}$ 82)	9° »
O	» Lönsboda, Örkeneds » (» » » $\frac{6}{8}$ 87)	9° »
V	» Mosseviken af Immelen » (» » » $\frac{4}{7}$ 67)	6° »

Fornlemningar.

Området är ganska fattigt på fasta fornlämningar; säkerligen har denna trakt med smärre undantag länge legat obebyggd. Detta gäller isynnerhet nordöstra och möjligen hela östra delen. Att den åtminstone dock tidigt blifvit besökt, derom vittnar fyndet af stenredskap vid kanalgrävning i närheten af Vilshult. Följande fasta fornlämningar äro vid rekognoskeringen iakttagna:

Stenkummel.

Glimåkra socken:

Ö om Hultingaröd och strax V om Knorringsstorpet omkring 60 stenkummel, de större omkring 20 fot i diameter, men många helt små, alla i allmänhet tillplattade och vid foten omgifna af större stenar.

Örkeneds socken.

Vid sjön Farlångens östra strand S om Trollatorpet ett stenkummel.

Osby socken.

N om Kjellsved flere hundra stenkummel.

S om Slähult en mängd.

NO om Gussa Svenstorp åtskilliga.

S om Hammarbäck på ömse sidor om landsvägen.

Ättehögar.

Glimåkra socken.

SV om Täckarp vid ån en delvis förstörd ättehög.

Osby socken.

N om Kjellsved två eller tre kolossala ätthögar (?).

*Hällekista.**Glimåkra socken.*

N. om sydligaste gården Hittarp en hällekista, hvaraf endast ena sidan, bestående af tre stenar, återstår.

Dessutom är i Glimåkra socken vid norra ändan af Gård-sjön funnen en med eld urholkad ekstock. Vid Täckarp finnes en offersten och SSV om stora Björkeröd en s. k. offerkälla.

Midt emellan St. Björkeröd och Högsma (Glimåkra socken) V om vägen, finnes i ett gneisblock en fotsdjup fördjupning, som bär namn af offerkällan. Vid Täckarps gård i samma socken har funnits ett block med uthuggna rännformiga fördjupningar samt afrundade hål, hvilket kallas offerstenen.

Höjdbestämmelser.**Afvägda fixpunkter.**

	Höjd öfver hafvet	
	i fot	i meter
<i>Örkeneds socken:</i>		
+ i jordfast sten vid vestra stranden af sjön Immelens norra ända, omkring 2200 fot (653 m.) från norra ändan; stenen belägen 66 fot (19.6 m.) norr om lilla bäcken, söder om torpet	476.07	81.95
+ i nedersta trappsten vid vestra stora ingången till Örkeneds kyrka	471.54	140
<i>Glimåkra socken:</i>		
+ i stor, jordfast sten i sydöstra hörnet af vägskelet strax vester om ån vid Högsma	317.71	94.32
+ i trappsten till stora ingången till kyrkan	203.66	60.46
<i>Morkarla socken:</i>		
+ i planstenen på piedestalen till monumentet på torgplatsen vid Morkarla	278.04	82.54
<i>Osby socken:</i>		
+ i sten på tröskeln i vestra ingången till kyrkan	255.05	75.72

Bergartskarta till bladet Glimåkra.

Skala 1:300000.

